

EDO MURTIĆ

Edo Murtić

Kasni radovi

Late works

26. svibnja 2014. – 26. lipnja 2014. Radnička Galerija

Zvonko Maković

Pišući prije više desetljeća o slikama Ede Murtića, Jean Cassou je točno primijetio kako je „sve u njima energija, bilo da je riječ o sadržaju ili pokretu“. Slikar je tada bio, kolokvijalno rečeno, u punoj životnoj snazi. Gledajući, međutim, djela na ovoj izložbi, a riječ je o slikama nastalima u kasnoj umjetnikovoj dobi, štoviše, posljednjih godina njegova života, ona davno izrečena opaska uglednoga francuskog povjesničara umjetnosti čini se podjednako preciznom i aktualnom. Čvrste i sigurne geste na krajnje jednostavan način određuju i ovdje osnovnu strukturu djela. Na slici nema nedoumica, potezi su spontani i sigurni te zrače energijom. Brzim, silovitim pokretima ruke, pa i cijeloga tijela, Murtić je i u to vrijeme upisivao snagu i impulzivnost, duboko prisutne u njemu i kao čovjeku, i kao umjetniku. Pokret je ključna šifra njegove umjetnosti od najranijih pa do posljednjih dana. Kasni radovi, a na ovoj su izložbi prikazani upravo oni, imaju već činjenicom nastanka još neka važna obilježja. Moguće ih je s pravom razumjeti kao svojevrsnu sintezu dugoga i nadasve plodnog stvaralaštva. Ono što im je neposredno prethodilo bilo je vezano za istarski krajolik. Edo Murtić je, naime, tijekom 1990-ih intenzivno slikao prizore iz Istre, svojega doma u Vrsaru, s pogledom na vrt pun različitoga raslinja, zatim obližnje male otoke i stari kamenolom Montraker karakterističnoga obrisa. Slikao je i motive izvan Vrsara, odlazio u krajolik i ostavio brojna djela koja su odisala iznimnom svježinom. Međutim, nije tu bila toliko riječ o nekom umjetnikovu povratku na konkretan motiv u doslovnome smislu. Prije bi se moglo govoriti kako je on tim djelima uspostavljao ravnotežu između predmetnoga i apstrakcije. Raspoznavale su se jasno vedute gradova i uopće predlošci koje je promatrao i slikao, no to mu nije bio konačni cilj. Mislim da je težio nečemu što je izvan kruga prepoznatljivog svijeta. Govoreći svojedobno o svojim slikama iz 1970-ih, iz vremena možda najčišćega apstraktnog ekspresionizma i slikarstva geste iz njegova bogatog opusa, Murtić je isticao kako je „te boje izvukao upravo iz istarskog pejzaža“ i kako bi se „tu moglo govoriti o nekoj esenciji boje“.

Zaista, nema preciznije definicije ni kada je riječ o kasnim slikarovim radovima, nastalima pred sam kraj njegova života. Iako je riječ o izrazito nepredmetnim, odnosno apstraktnim slikama, mogu se vrlo jasno prepoznati referencije na seriju slika iz 1990-ih na kojima je prikazivao motive iz Istre, a preko njih i na predloške koje je slikao. Murtić sada ekstrahira boju iz svijeta koji je promatrao i predstavljao ga na tim ranijim slikama. No boja sada nema više mimetičku ulogu koju je imala ranije, ona je oslobođena svake druge funkcije osim da prezentira samu sebe jer je svedena na svoju esenciju, kako je to lijepo rekao u drugom kontekstu sam umjetnik. Uskomešanost poteza, širokih i teških, oštih i trzavih, te pulsirajuće plošnine okera, rdasto smeđih, plavih i sivih tonova nemoguće je i sada zamisliti bez iskustva što ga je slikar stjecao slikajući istarski krajolik kroz sva godišnja doba, a formalno se naoko udaljavao od njega. Pa čak i onda kada isključi boju i površinu slike ritmizira isključivo crnim potezima, odjeci konkretnog svijeta naziru se i ovdje.

Ako je ciklusom slika *Montraker* iz druge polovice 1990-ih na najbolji način naznačio graničnu poziciju prepoznatljivosti motiva i iskoraka prema apstrakciji, u kasnim radovima umjetnik kao da je zakoračio u prostor potpune slobode. Tu se elementi konkretnog krajolika i rastaču i zgušnjavaju. Rastaču u široke i silovite poteze koji imaju podrijetlo u linijama što su jednom opisivale stvaran prizor. Zgušnjavaju u znak koji bojom ili karakterističnim obrisom najčešće asocira na određeni motiv što ga je slikar zapamtio u bliskom prostoru svog doma u Vrsaru i oko njega. Taj se motiv sada razgrađuje, pa čak na neki način i rasplinjuje, ali samo kada je slikovni aspekt u pitanju. Kada je riječ o boji i rukopisu, svedenom najčešće na gestu, tada je svijet slike iznimno konzistentan i nadasve snažan. Murtić je, kao malo koji slikar, do posljednjeg trenutka zadržao energiju i žestinu, vjerojatno stoga što je njemu slikanje u najelementarnijem smislu riječi bilo isto što i disanje, realna egzistencija. Slike, koje su ovom prigodom izložene, stoga bi se mogle razumjeti kao neku vrst potvrde što znači slikati do posljednjeg daha: potpuno slobodno, bez imalo uzmicanja.

Zvonko Maković

Writing more than a decade ago about Edo Murtić's paintings, Jean Cassou correctly observed that "everything about them is energy, be it content or movement". The artist was then, colloquially speaking, at the peak of his force. However, looking at the works from this exhibition - the paintings made later in his life, more accurately, towards the end of his life - this old remark made by the renowned French art historian seems equally true and present. Solid and secure gestures here also utterly simply determine the basic structure of the work. In the painting there are no uncertainties, the strokes are spontaneous and confident and emanate energy. With quick, forceful motions of the hand, and the entire body as well, Murtić instilled power and impulse deeply present in him, both as a human and as an artist. Motion is the critical code of this art, from its earliest to its final days. Late works, precisely the ones exhibited here, contain some important traits even in the fact that they were made. They can be rightfully perceived as a certain synthesis of a long and fruitful creative process. What immediately preceded them was related to Istrian landscape. In the 1990s, Edo Murtić intensely painted Istrian vistas, his home in Vrsar with a view on the garden full of different plants, nearby small islands and the old Montraker quarry and its peculiar silhouettes. He also painted motifs outside Vrsar, visiting the landscape and leaving behind numerous works imbued with exceptional freshness. However, this was not so much a sign of the artist's return to a specific motif in the literal sense. Rather, it seemed like he was establishing a balance between figuration and abstraction. Outlines of towns and, in general, the models he was observing and portraying were discerned, but this was not his final objective. I believe he aspired for something outside the limits of the recognisable world. Speaking back then about his 1970s paintings, the time of perhaps the purest abstract expressionism and gestural painting from his rich body of work, Murtić pointed out that "he drew these colours precisely from the Istrian landscape" and that "here we could talk about an essence of colour".

Indeed, there is no more precise definition, not even when we are discussing the artist's late works, made towards the end of his life. Even though these are expressly non-figurative, i.e. abstract painting, references to a series of paintings from the 1990s depicting Istrian motifs, as well as their models, are easily recognisable. Murtić now extracts colour from the world he observed and represented in these earlier paintings. However, the colour now no longer has the mimetic role it had before, it is liberated from every other function besides representing itself, because it is reduced to its essence, as the artist himself nicely put it in a different context. The whirlwind of brushstrokes, broad and heavy, sharp and jerking, and the pulsating flatness of ochre, rust brown, blue and grey tones are still unimaginable without the experience the artist gained by painting the Istrian landscapes in all the seasons, although he formally detached from it. Even when he abandons colour and adds rhythm to the painting surface only with black strokes, the echoes of the concrete world are still discernible.

If the *Montraker* cycle of paintings from the late 1990s was the finest delineation of the borderline position between discernibility of motifs and stepping into abstraction, in his later works the artist seemed to have embraced complete freedom. Elements of objective landscape are both dissolved and densified. They dissolve in wide and forceful brushstrokes that originate in lines that once described an actual scene. They densify in a sign whose colour or idiosyncratic outline most often evoke a certain motif remembered by the painter in and around the familiar space of his Vrsar home. This motif is now dissected and in a way even destroyed, but only when the visual aspect is concerned. In terms of colour and handwriting, reduced mainly to gesture, the imagery is particularly consistent and outstandingly strong. Rarely a painter keeps such energy and vitality until the last moment like Murtić did. It was probably because to him painting was, in its most elementary sense, like breathing, a real and true existence. The paintings exhibited here could therefore be understood as a sort of confirmation what it means to paint until the last breath: completely freely, without a hint of retreating.

Bez naziva No Title
 2002.
 tuš na papiru Indian ink on paper
 120 x 81 cm

Bez naziva No Title
 2002.
 tuš na papiru Indian ink on paper
 120 x 81 cm

Bez naziva No Title
 2002.
 tuš na papiru Indian ink on paper
 120 x 81 cm

Bez naziva No Title
 2002.
 tuš na papiru Indian ink on paper
 120 x 81 cm

Bez naziva No Title
2002.
gvaš na papiru gouache on paper
200 x 110 cm

Odlazak Departure
2003.
akrilik na platnu acrylic on canvas
85 x 100 cm

Razgovor Conversation

2003.

akrilik na platnu acrylic on canvas

85 x 100 cm

Izlazak iz tišine Leaving Silence
2004.
akrilik na platnu acrylic on canvas
200 x 260 cm

Luna žuta *Yellow Luna*
2004.
akrilik na platnu acrylic on canvas
180 x 300 cm

Uspomena Memory

2003.

akrilik na platnu acrylic on canvas

180 x 200 cm

Korijeni crvene zemlje Red Ground Roots
2004.
akrilik na platnu acrylic on canvas
190 x 240 cm

Rastanak Farewell
2003.
akrilik na platnu acrylic on canvas
85 x 92 cm

Crveni tragovi Red Traces

2004.

akrilik na platnu acrylic on canvas

190 x 240 cm

Stara maslina Old Olive Tree
2004.
akrilik na platnu acrylic on canvas
200 x 186 cm

BIOGRAFIJA

BIOGRAPHY

EDO MURTIĆ

(Velika Pisanica pokraj Bjelovara, 1921.—Zagreb, 2005.)

1939.

Upisuje Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, u klasi prof. Ljube Babića

1940.

Odlazi u Beograd i pohađa slikarsku školu Petra Dobrovića

1941.—1945.

Dva mjeseca boravi u Rimu studirajući scenografiju. U vrijeme Drugoga svjetskog rata sudjeluje u partizanskoj antifašističkoj borbi. U ratnim godinama radi brojne crteže koji, osim dokumentarne, imaju i visoku umjetničku vrijednost. Također, u ratnoj 1944. godini, u suradnji sa Zlatkom Pricom, na stihove tragične poeme *Jama* velikoga hrvatskog pjesnika Ivana Gorana Kovačića, izrađuje grafike snažne ekspresivnosti.

1951.—1952.

Boravi u SAD-u, gdje upoznaje američke umjetnike Jacksona Pollocka, De Kooninga, Richarda Diebenkorna, Jamesa Brooksa i druge. U tom razdoblju stvara ciklus slika

Doživljaj Amerike, koji je imao veliki odjek u javnosti.

1953.

Doživljaj Amerike, Zagreb, Salon udruženja likovnih umjetnika Hrvatske (ULUH) / Beograd, Salon udruženja likovnih umjetnika Srbije (ULUS)

1957.

Jedan je od osnivača slikarske grupe *Mart*

1958.

XXIX. bijenale u Veneciji

Documenta Kassel, izložba *Die Kunst nach 1945*.

1963.

Milano, Galleria Bergamini

Pariz, Gallerie *Raymond Creuze* (predgovor: Jean Cassou); dobiva prestižnu nagradu *Marzotto Prix*Nagrađen Zlatnom medaljom predsjednika Republike Italije na *Premio di pittura Citta di Faenza*Dobitnik zlatne medalje *Premio Morgan's Paint*, Rimini*Grand Prix* na *Tradicesimo Premio Lissone*

1965.

Zagreb, Moderna galerija, monografska izložba

7. bijenale Tokio

1967.

IX. bijenale São Paulo

1968.

Ženeva, Musée de l'Athénée, samostalna izložba (autor postava: Emille Langui)

1969.

S grupom umjetnika osniva Galeriju Forum u Zagrebu

1971.

Milano, Palazzo Reale, samostalna izložba

1972.

Srebrna plaketa pape Pavla Ivana VI., Rim

Grand Prix, III. međunarodna izložba originalnog crteža, Moderna galerija, Rijeka

1973.

La Spezia, Galleria Il Gabbiano, samostalna izložba

1976.

Beograd, Narodni muzej i beogradski Salon muzeja savremene umetnosti, samostalne izložbe

Biella, međunarodna nagrada

1977.

Genova, Galleria Rinaldo Rotta, samostalna izložba

1978.

Izlazi monografija *Murtić* (autor: Vladimir Maleković, Centro Iniziative Culturali, Pordenone)*Grand Prix*, Rijeka, VI. međunarodna izložba originalnog crteža

La Spezia, Centro Allende, samostalna izložba

1983.

XVII. bijenale São Paulo, samostalna izložba

Grand Prix bijenala *Art et papier*, Le Touquet

1985.

Nagrada AVNOJ-a za životno djelo te nagrada *Vladimir Nazor* za slikarstvo

1988.

Museum of Modern Art, Seul, međunarodna izložba u povodu Olimpijskih igara

Francusko Ministarstvo kulture dodjeljuje mu naslov *Chevalier de l'ordre**des Arts et des lettres*, visoko priznanje s područja kulture i umjetnosti

1989.

Izdavačka kuća Globus u Zagrebu i Paris Art Centre objavljuju monografiju

Edo Murtić (autor: Michael Gibson)

1990.

Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt, retrospektiva 1938.—1990.

1997.

Izlazi knjiga *Plovidbe atelierom Ede Murtića* (autor: Čedo Prica, Naprijed, Zagreb)*Grand Prix*, Dubrovnik, Mediteranski bijenale

Postaje redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU)

1998.

Dubrovnik, Umjetnička galerija, monografska izložba

2000.

Trst, Civico Museo Revoltella, retrospektivna izložba

Zagreb, Hrvatsko društvo likovnih umjetnika (HDLU), *Nova apstrakcija*, samostalna izložbaUdine, Galerija suvremene umjetnosti, predstavljen ratni ciklus *Viva la Muerte*

2001.

Zagreb, nagrada *Vladimir Nazor* za životno djelo

Nagrada Galerije Forum, Zagreb

Red hrvatskog pletera, odličje predsjednika Republike Hrvatske

2002.

Zagreb, Moderna galerija, retrospektivna izložba

Moskva, Novi Manjež, monografska izložba

2003.

Lissone, Civica Galleria d'Arte Contemporanea, monografska izložba

i dodjela nagrade *Premio Lissone* za životno djelo

2004.

Ljubljana, Galerija Cankarjeva doma, samostalna izložba

Beč, Kunsthistorisches Museum, Palais Harrach, samostalna izložba

Venecija, *Premio Internazionale di Grafica Do Forni* i medalja gradonačelnika Venecije

2005.

Zagreb, Umjetnički paviljon, izložba *Slike 2003.—2004.*

2008.

Sarajevo, stara Vijećnica, *Ratni ciklus 1992.—2004.*

2010.

Zagreb, Umjetnički paviljon, izložba *Rat*Zagreb, *Donacija Murtić—Prema realizaciji vizije*, Muzej suvremene umjetnosti

EDO MURTIĆ

(Velika Pisanica near Bjelovar, 1921—Zagreb, 2005)

1939

Enrols in the Academy of Fine Arts in Zagreb, under professor Ljubo Babić

1940

Leaves for Belgrade to attend Petar Dobrović's art school

1941—1945

Spends two months in Rome studying stage design. During World War II he participates in the anti-fascist fight as a partisan, and makes numerous drawings with a high documentary and artistic value. Also, in wartime 1944, in association with Zlatko Prica, to the lines of the tragic poem *The Pit* by great Croatian poet Ivan Goran Kovačić, he makes powerful expressive prints.

1951—1952

Spends time in the USA, where he meets great American artists Jackson Pollock, De Kooning, Richard Diebenkorn, James Brooks and others. During that period he creates the cycle *Experience of America*, which generated a lot of public interest.

1953

Experience of America, Zagreb, Salon of the Croatian Association of Artists (ULUH) /

Belgrade, Salon of the Serbian Association of Artists (ULUS)

1957

One of the founders of the group of painters *March*

1958

XXIX Venice Biennale

Documenta Kassel, exhibition *Die Kunst nach 1945*

1963

Milan, Bergamini Gallery

Paris, *Raymond Creuze* Gallery (foreword: Jean Cassou), receives the prestigious

Marzotto Award

Receives the Gold Medal of the Italian President at *Premio di pittura Città di Faenza*

Wins the gold medal *Premio Morgan's Paint*, Rimini

Grand Prix and the *Tredicesimo Premio Lissone*

1965

Zagreb, Modern Gallery, monographic exhibition

7th Tokyo Biennale

1967

IX São Paulo Biennale

1968

Geneva, Musée de l'Athénée, solo exhibition (display author: Emille Langui)

1969

Establishes the Forum Gallery in Zagreb with a group of artists.

1971

Milan, Palazzo Reale, solo exhibition

1972

Silver plaque of Pope John VI, Rome

Grand Prix, III International Exhibition of Original Drawings, Modern Gallery, Rijeka

1973

La Spezia, Il Gabbiano Gallery, solo exhibition

1976

Belgrade, People's Museum and Belgrade Salon of the Museum of Contemporary Art, solo exhibitions

Biella, international award

1977

Genoa, Rinaldo Rotta Gallery, solo exhibition

1978

The monograph *Murtić* is released (written by: Vladimir Maleković,

Centro Iniziative Culturali, Pordenone)

Grand Prix, Rijeka, VI International Exhibition of Original Drawings

La Spezia, Allende Centre, solo exhibition

1983

XVII São Paulo Biennale, solo exhibition

Grand Prix at the biennale *Art et papier*, Le Touquet

1985

AVNOJ Lifetime Achievement Award and *Vladimir Nazor Award* for painting

1988

Museum of Modern Art, Seoul, international exhibition along the Olympic Games

The French Ministry of Culture presents him with the title *Chevalier de l'ordre des*

Arts et des lettres, a high recognition in the field of culture and art

1989

Globus publishing house from Zagreb and Paris Art Centre publish the monograph

Edo Murtić (written by: Michael Gibson)

1990

Zagreb, Museum of Arts and Crafts, retrospective 1938-1990

1997

Book release *Plovidbe atelierom Ede Murtića* (written by: Čedo Prica, Naprijed, Zagreb)

Grand Prix, Dubrovnik, Mediterranean Biennale

Becomes a full member of the Croatian Academy of Sciences and Arts (HAZU)

1998

Dubrovnik, Art Gallery, monographic exhibition

2000

Trieste, Revoltella Civic Museum, retrospective exhibition

Zagreb, Croatian Association of Artists (HDLU), *New Abstraction*, solo exhibition

Udine, Gallery of Contemporary Art, wartime cycle *Viva la Muerte*

2001

Zagreb, *Vladimir Nazor* Lifetime Achievement Award

Forum Gallery Award, Zagreb

Order of the Croatian Interlace, presented by the President of the Republic of Croatia

2002

Zagreb, Modern Gallery, retrospective exhibition

Moscow, Manege Hall, monographic exhibition

2003

Lissone, Civic Gallery of Contemporary Art, monographic exhibition

and *Premio Lissone* Lifetime Achievement Award

2004

Ljubljana, Cankar Hall Gallery, solo exhibition

Vienna, Kunsthistorisches Museum, Palais Harrach, solo exhibition

Venice, *Premio Internazionale di Grafica Do Forni* and the Mayor's medal

2005

Zagreb, Art Pavilion, *Paintings 2003—2004*

2008

Sarajevo, old City Hall, *War Cycle 1992—2004* exhibition

2010

Zagreb, Art Pavilion, War exhibition

Zagreb, *Murtić Donation — Towards the Realisation of a Vision*, Museum of Contemporary Art

Nakladnik, Publisher: *Radnička Galerija, Zagreb*
Za nakladnika, For the publisher: *Leila Mehulić*
Kustos, Curator: *Zvonko Maković*
Autor teksta, Written by: *Zvonko Maković*
Urednica, Editor: *Leila Mehulić*

Oblikovanje, Design: *Nika Pavlinek, Aleksandar Kovač*
Lektorica hrvatskog teksta, Croatian language editor: *Zlata Babić*
Prijevod na engleski, Translation into English: *Ivana Ostojić*
Tisak, Printed by: *Cerovski d. o. o.*
Naklada, Print run: 250
Odnosi s javnošću i marketing, Public relations and marketing: *Leila Mehulić*

©2014. Radnička Galerija, Zagreb
Radnička Galerija, 26. svibnja 2014. – 26. lipnja 2014.
Izložba je financirana sredstvima Marijana Hanžekovića.

©2014 Radnička Gallery, Zagreb
Radnička Gallery, 26 May 2014 – 26 June 2014
Exhibition funded by Marijan Hanžeković.

ISBN 978–953–57235–5–4

